

DELA VSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta 5.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Maribor, Ruška cesta 5.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1— Din. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2-25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 151.

V Mariboru, sobota 9. oktobra 1926.

Leto I.

Za zedinjenje delavskega razreda v Jugoslaviji.

»Radniške Novine« o našem kongresu.

»Radniške Novine«, glavno glasilo naše stranke, prinašajo o našem strankinem kongresu daljši, zelo pomembni članek, ki je, kakor iz bistrosti in logičnosti sestavka razvidno, najbrže potekel iz gladikega peresa našega sodruga Živka Topalovića. Članek objavljamo tu v celoti:

»Pokrajinski kongres Socialistične stranke v Sloveniji je bil velikega pomena zlasti vsled tega, ker je znal izvajati iz dosedanjih izkušenj logični pouk ter usmeriti vprašanje dela za zedinjenje razcepljenega razrednega pokreta v Jugoslaviji v edino pravičen in možen pravec. Ker je Slovenija nedvomno naša najbolj razvita delavska pokrajina, se poizkusi v njej najhitreje dovršujejo ter tako najhitreje dožene način, po katerem treba izvršene napake popraviti. Tako je ta kongres jasno pokazal, da se more danes zedinjevalno delo praktično in koristno omejiti le na koncentracijo socialističnih sil in na zedinjenje zgolj onih delov, kateri so moralno in duhovno sposobni, združiti se na enem programu in enem statutu.

Tudi v Sloveniji se je vršil taisti proces odvajanja ene skupine od komunistične stranke, in to skupine, ki je bila številno in organizacijsko mnogo močnejša nego druge enake skupine v katerikoli drugi pokrajini. Tudi v Sloveniji se je ta grupa strnila v zasebno politično celoto pod imenom »Grupa Zedinjenje« ter pokrenila svoj list in razvila javno akcijo, zahtevajoč popolno politično zedinjenje vseh delavskih razrednih strank, ki naj bi se izvršilo na skupnem kongresu brez ozira na vse obstoječe strankine grupacije. To bi ipak pomenilo, da obstoječi delavski stranki, socialistična in komunistična, proglasita kratkoma sebe za razpuščene in da se nato ustanovi nova stranka. Taka rešitev je seveda najlažja za one, ki so svojo stranko izgubili, k drugi pa niso pristopili, obenem pa vidijo, da ne morejo stvoriti sami sebi svojo posebno samostojno stranko. To zahtevo pa ne povdarjajo samo oni elementi, kateri so odpadli od komunistične stranke, pa se jim zdi neprimerno, da bi pristopili v socialistično, marveč povdarjajo to tudi oni, kateri so stvarno in formalno odpadli od socialistične stranke, nočejo pa v komunistično. Ti posamezniki, ki sede med strankami in ki bi ipak hoteli politično delovati, so se pokazali pri svojem delu za uničenje obstoječih strank tudi pri nas, kakor po celem svetu, mnogo preslabi. Oni bodo morali pač pri nas, kakor povsod drugod, kreniti svojo pot ali na desno ali na levo; s tem prelivanjem elementov se bo pa tudi istočasno vršilo približanje in duhovno zedinjenje levega in desnega krila, pri čemur bo prišlo končno tudi do popolne združitve.

Skupina »Zedinjenje« v Sloveniji je prišla do prepričanja, da je popolno sindikalno in politično zedinjenje le cilj, za katerega ni nemestno voditi propagando in iskati poto in načina uredničitve. Praktično se ipak postavlja danes zgolj vprašanje zedinjenja te skupine s Socialistično stranko Jugoslavije. Saj bi bilo nesmiselno, data skupina, ko

že ne more stvoriti svoje samostojne stranke, obsodi sebe na popolno politično neaktivnost ter da čaka na praktično izvršitev političnega zedinjenja vse dotlej, dokler bo i sama komunistična stranka pripravljena na politično zedinjenje, proti kateremu komunisti najodločnejše vztrajajo! Tako je življenska izkušnja prisilila to slovensko skupino, da svoje praktično delo omeji zgolj na ono, o čemur se more danes edino govoriti, namreč na zedinjenje socialističnih elementov. Ta skupina se je preko delegatov mestne strankine organizacije v Ljubljani obrnila na kongres z željo, da se vodijo pregovori za zedinjenje z našo stranko.

Celjski kongres je povsem pravilno najprej utrdil, da gre v tem slučaju zgolj za skupino, katera je z vsem svojim javnim delom pokazala, da se je v resnici oddvojila od komunistične stranke, ker je pač uvidela nepravilnost in škodljivost njenega načina borbe. Ta proces neizbežnega razpadanja komunistične stranke, ki se vrši pri nas, kakor se je vršil po vsem svetu, je kongres z zadovoljstvom pozdravil.

Kongres se je nadalje načelno izjavil za zbiranje in koncentriranje vseh socialističnih sil v Sloveniji in v celi državi. Ako tedaj in v kolikor obstojajo razne socialistične skupine, treba težiti za njihovim zbiranjem. To zbiranje se lahko vrši v najprirodnejši in najpopolnejši obliki, v obliki organizacijskega zedinjenja. Toda to se ne da takoj doseči; možno je tedaj tudi le skupno delovanje z namero, da se pride čimprej do tega zedinjenja.

Kongres je nadalje izjavil svojo pripravljenost, da se pristopi takoj k delu za zedinjenje z grupo »Zedinjenje« na osnovi programa in statuta naše stranke. Proti temu ne obstojajo nikake poteškoče, ker je znala ta grupa strogo oddvojiti komunistično od socialistične stranke. — Mi upamo, da bo ta razvoj dogodkov v Sloveniji uplival i na razvoj v ostalih pokrajinah. Mi smo bili prvi, ki smo, ko se je ta grupa odcepila od oficijelne komunistične stranke, pozdravili to aktivno delo za zedinjenje. Toda bilo je absolutno potrebno, voditi ž njo odločno borbo, ko je ona padla v hudo zablodo, da se mora socialistična stranka postaviti na eno in isto stopnjo s komunistično stranko in da mora končno likvidirati.

Ta grupa je poizkušala vstvariti najprej v sindikatih osnovo za svojo politično akcijo, ko ji pa to ni uspelo, je hotela, da proglasi naša stranka sebe kot neobstoječo in da njeni pristaši vodijo neko izvenstrankarsko delavsko politiko. Povsem prirodno je, da so se vsi naši sodrugi najodločnejše uprli vsakemu poizkusu, da se naša stranka uniči in likvidira. Mi smo to stranko branili in očuvali v boju proti celi komunistični stranki, pa jo bomo branili in očuvali tudi od nekaterih kolebljivcev v naši sredi in od onih, ki so med komunisti izgubili svojo stranko. To ne znači, da smo mi proti zedinjenju, marveč znači, da smo le proti likvidatorstvu, a za pošten in sodružni sporazum pri zedinjenju.

Čas je torej, da i pristaši te skupine izven Slovenije uvidijo, da so skozinsko zaman vse žrtve in napore za uničenje socialistične stranke. Čas je, da uvidijo nadalje, da ta

njihov boj politično popolnoma upropašča nje kot osebe in kot skupina, in ne samo to, nego da zastruplja tudi i samo misel zedinjenja in onemogočuje vsako resno delo zanj.

Brezposelnost.

Po vojni je zavzela brezposelnost skoro v vseh kapitalističnih državah strahovit obseg. Medtem ko se je brezposelnost pred vojno pojavljala v večji ali manji meri le periodično, je postala po vojni naravnost kronična in se vrhu tega od leta do leta še številčno bolj in bolj veča. Angleška ima stalno nad en milijon brezposelnih delavcev, v Nemčiji ni bilo po vojni in za dobe inflacije brezposelnosti, zato je pa toliko večja sedaj, ko se je njena valuta stabilizirala. Leta 1925 je imela Nemčija 200.000 brezposelnih, letos jih ima že okrog 2 milijona. V Rusiji sami imamo okrog 1.200.000 brezposelnih, v Jugoslaviji sami pa je brezposelnost že tako velika, da se sorazmerno težko primerja celo z najbolj industrijskimi državami. Natančnih podatkov o številu brezposelnih pri nas nimamo, ker smatra naša država statistiko za luksuz, po samih podatkih naših strokovnih organizacij pa vemo že danes, da imamo nad 100.000 brezposelnih delavcev! Za naše industrijske prilike in za naše število prebivalstva naravnost katastrofalna številka!

Po podatkih mednarodnega urada dela imamo na celem svetu od 10 do 12 milijonov brezposelnih! Pred vojno je bilo za časa najhujše gospodarske krize kvečjemu do dva

milijona brezposelnih. Toda medtem ko se v drugih državah skuša omiliti posledice brezposelnosti za prizadete z razpisanjem javnih del in z nakazanjem denarne podpore brezposelnim, se pri nas smatra brezposelnost za individualno vprašanje poedinca in kot posledica delavčeve lenobe! Če v ministrstvu za socialno politiko tako mislijo o brezposelnosti, se ni čuditi, da se ne priznava brezposelnim nikake pomoči! V sklad za brezposelne je bilo doslej od delavcev samih plačanih okoli 40 milijonov dinarjev, toda ta denar noče sedaj nikakor nakazati brezposelnim, nego ga je raje posodila bankam in kapitalistom!

Takega škandala ni bilo še nikjer na svetu. Le naša vlada se more tudi ž njim pred celim kulturnim svetom ponášati!

Ali tudi ta vnebovpijoča sramota je mogoča le zaradi tega, ker je delavstvo slabo in razdvojeno. Vlada to že ve, in se zato upa igrati z eksistenco obupanega in razcepljenega delavstva na ta nekvificiran način.

Le močne in borbene organizacije morejo delavstvu še pomagati. Zato na delo za močne strokovne organizacije, na delo, da bo agitačni teden, ki ga prirede ta mesec naše organizacije za pridobivanje novih članov, tudi lepo uspel!

Najemninski zakon pred parlamentom.

Stanovanjski zakon je končno srečno prijadral do parlamenta, in če bi ne vedeli, da ne gre opoziciji toliko za stanovanjski zakon, kolikor za borbo proti Uzunovičevi vladi, bi rekli, da se za usodo naših najemnikov resno zavzemajo skoro vse naše večje in manjše politične stranke. S tem, da je prišel ta zakon pred parlament, je stvar le v toliko napredovala, da bo sedaj vprašanje najemnikov vsaj za nekaj časa urejeno; kako bo urejeno, je pa drugo vprašanje. Po novi stilizaciji § 12, kakor jo je sklenil zakon, bodo stanovanjske oblasti dodeljevale maksimalno le 4 sobna stanovanja, višina stanarine pa bo znašala za zaščitene najemnike pri stanovanjih do treh sob šestkratno predvojno vsoto, pri stanovanjih do 4 sob pa 8kratno. Od državnih uradnikov bodo zaščiteni le oni, kojih prejemki ne presegajo 3000 Din letno. Isto velja za duševne delavce.

Stanovanjska zaščita ostane v veljavi tudi za invalide in njihove rodbine, nameščence trgovin in malih industrijskih podjetij, nameščence samoupravnih ustanov, itd. Ze iz tega sledi vsa pomanjkljivost nove stilizacije, kajti v tem slučaju ne vemo prav nič, kako misli vlada zaščititi delavske najemnike in sploh nastavljenice velikih industrijskih in sličnih podjetij. Je sploh vprašanje, zakaj se vladi tako mudi z novim stanovanjskim zakonom, ko je bila vendar soglasna zahteva vseh najemnikov v državi, da se stara veljavnost starega stanovanjskega zakona enostavno podaljša do 1. 1930. S tem, da je vlada predložila narod. skupščini nov načrt stanovanjskega zakona, je že pokazala, da kani že sedaj nezadostni in slabi zakon o zaščiti najemnikov poslabšati — odnosno ga izboljšati, pa ne v prid najemnikov, nego v prid in korist »izstradanih« hišnih posestnikov!

Enrilo

Splošno priljubljen

kavni nadomestek,

okusen i cenen.

Dobliva se v vseh

dobro asortiranih

kolonijalnih trgovinah.

Držite se stare navade

in uporabljajte še nadalje davno preizkušeni

Pravi Franckov kavni pridatek.

Ta pocenjuje kavo, jo krepča in ji daje dober okus.
Tudi k žihu spada neobhodno Pravi Franck.

Po izjavi ministra Simonovića je jasno, da preti najemnikom velika nevarnost. Mnogo težkih udarcev je utrpelo naše delavstvo v zadnjih letih, toda katastrofa, ki mu preti z novim stanovanjskim zakonom, presega in zatemnjuje vsa dosedanja zla. In če uvažujemo, da je vlada vse svoje dosedanje zle namere vedno brezobzirno do kraja izvedla, potem šele vidimo, kako nujno je potrebno, da se ljudstvo strne in pokrene energično akcijo v javnosti, da se vsaj s pomočjo mase in ulice odvrne najhujše.

Ta in taki zakon pa misli vlada vobče uveljaviti le do novembra prihodnjega leta, nakar bodo široki sloji prepuščeni svoji usodi, to se pravi volji in nevolji hišnih posestnikov. Ta zakon potemtakem le podaljšuje za nekaj mesecev sedanje negotovo stanje, nakar bo neizbežno nastopila katastrofa za vse neimovite najemnike. Proti taki rešitvi se mora narod z vso energijo dvigniti.

Na pomoč meščanskih strank, čeprav so v opoziciji, ne moremo

resno računati, ker vemo, da se te stranke delajo sicer najemnikom prijazne, da pa koketirajo obenem tudi s hišnimi posestniki. Primer take dvoilčne politike nam nudijo baš naši klerikalci, ki se na shodih najemnikov zavzemajo navidezno za najemnike, na shodih hišnih posestnikov pa za hišne posestnike. Prav bo, da se najemniki zavedajo, da morajo računati le na same sebe, da se morajo v prvi vrsti sami energično bojevati za svojo zaščito.

Najemniki ne smejo več niti trenutek odlašati, dopovedati morajo vladi, da ne odnehajo, da zahtevajo zaščito zase in ne za hišne posestnike. Naša Strokovna komisija je sklicala za prihodnjo nedeljo vrsto protestnih shodov s parolo: Zaščita najemnikov, rešitev stanovanjskega vprašanja v smislu najemniških potreb in interesov! Na te shode naj pridejo vsi, ki nočejo na cesto! Shodi in obhodi najemnikov naj bodo zgovorni opomin vladi, da svojo zlo namero opusti in zaščiti z novim zakonom ogrožene najemnike!

narni zavodi. Hranilne vloge v teh zavodih sicer niso v nevarnosti, ker so zavodi trdni, ali škoda, ki jim nastane, je prevelika, da bi se molčalo o njej, tembolj, ker so sedeli v upravnih odborih Slavenske banke uradniki in funkcionarji teh zavodov ter bi bili morali zavode opozoriti na pretečo nevarnost. Po ustnih poročilih, ki seveda niso avtentična, so pa ti zavodi še v zadnjih dveh letih nalagali denar v Slavenski banki, da so imeli mir pred njo.

Katastrofa banke nas ne bi zanimala, če ne bi tičala za njo črna zgodovina gospodarstva pri tej banki in pa če ne bi nosila težke posledice, ki so še nedogledne, široka javnost. Ker je pa to slučaj, je potrebna jasnost, da se v bodoče onemogoči ta povojna morala, zaradi katere trpi ljudstvo tudi v naši državi že desetletje.

Angleški rudarji so odklonili vladne predloge.

Konferenca angleških rudarskih delegatov je soglasno odbrala resolucijo, ki odklanja kategorično vse vladne predloge v pogledu rudarskega štrajka. Referendum v premovalnih okrajih je tudi izpadel za vlado absolutno neugodno. Za vladni predlog je glasovalo le 42.000 rudarjev, proti pa 730.000.

Vlada je sedaj poslala rudarskemu tajniku pismo, v kateri umika z ozirom na neugoden izid glasovanja svoje predloge ter naglašja, da je pripravljena, v slučaju, da se rudarji vrnejo na delo, urediti sporna vprašanja zakonitim putem.

Stavkovni odbor je nadalje sklenil, da se odpokliče iz rogov varstveno stražo, s čimer preti rudnikom nevarnost, da bodo kmalu vsi pod vodo. Te varnostne straže so imele ravno nalogo, varovati rove pred vodno poplavo in sploh uničenjem objektov. S tem sklepom se je borba do kraja poostрила.

Težka kriza v Nemčiji.

General von Seeckt, ki je bil glavni organizator telovadnih in drugih prostovoljnih organizacij v Nemčiji, je nenadoma demisioniral, da protestira proti temu, da se je udeležil

zadnjih manevrov potsdamske garnizije začasnih dobrovoljcev tudi Viljemov najstarejši sin. Preiskava je dognala, da se temu Hohenzollerncu izkazuje vse vojaške časti itd., kar je proti duhu nemške republikanske milice, vsled česar je von Seeckt, ki pravi, da ni o tem prej nič vedel, odstopil. Odstopil je tudi pruski notranji minister sodr. Severing. Obe ti demisijski utrjuna domnevo, da so nemški monarhisti nekaj pripravljali, da jim je bil zlasti ženevski sporazum nevšeč — in da sta hotela omejena s svojo demisijo opozoriti javnost, pa tudi slavnega Hindenburga, da se mora s politiko izigravanja mednarodnih dogovorov prenehati.

Bolgarska dvoilčnost.

Bolgarski zunanji minister Burov je izjavil rimskim novinarjem, da so odnosi med Bolgarsko in Jugoslavijo dobri, da pa igra zadnja kolektivna nota proti Bolgarski še vedno svojo vlogo. Zanimal je nadalje vest o predstojećem sporazumu med Bolgarijo in Jugoslavijo.

Iz te izjave sledi, da Bolgari na sporazum z Jugoslavijo resno ne mislijo in da je Bolgarija slejkoprej pripravljena nadaljevati z svojo znano metodo trajne dvoilčnosti.

Daleč smo še od balkanskega Locrarna ...

Avstrijski sodrugl proti avstrijskemu klerikalizmu.

Na Dunaju so se vršili veliki ljudski shodi, ki jih je organizirala bratska avstrijska stranka in na katerih so mase energično nastopile proti verskemu terorju v šoli, proti istovetnosti cerkve s politično stranko in borznim špekulacijam. Povod tej odločni akciji je dalo postopanje klerikalnega prosvetnega ministra, ki je silil k verouku celo otroke brez konfesije. Obenem se je hotelo tudi razkrinkati čedno postopanje avstrijske krščansko-socialne vlade, ki je pridno pomagala zatušati razne dunajske bančne polome, ki so jih povzročile grde borzne špekulacije. Ti shodi so izzvali v javnosti veliko senzacijo in avstrijska bratska stranka je spet pokazala vso svojo nepremagljivo moč.

Slavenska banka.

Medsebojni boj kapitalistov in kapitalističnih organizacij je zlasti po vojni, ko je hotel vsak gospodarski diletant postati bog v narodnem gospodarstvu, jako grd. Vsa imena: Stinnes, Castigliani itd., nam pričajo, da mora gospodarstvo sloveti na matematično zanesljivo podlagi, če hoče prosperovati. Enako vlogo, kakor omenjene gospodarske organizacije v večjem obsegu, je igrala Slavenska banka v naši državi važno vlogo. Vzrok propada vseh teh povojnih kapitalističnih cvetk je bila neresna špekulacija, površnost in eksploatacija.

Slavenska banka se je imenovala prej Narodna banka in imela svoj sedež v Somboru. Ko se je preselila v Zagreb, si je dala ime Slavenska banka. Svoje podružnice je snovala po Hrvaškem, v Slavoniji, Dalmaciji in Sloveniji.

V dunajski »Börse« pojasnjuje najbrže kdo iz bližine Trboveljske družbe razvoj te banke in vzroke nje propada ter dolži njenega bivšega ravnatelja Avgusta Praprotnika kot krivca. Praprotnik je snoval industrije, ki so pasivne ter vlekel v

koncern Slavenske banke zavode in podjetja, o katerih ni bilo izgleda, da bodo uspevali. »Börse« trdi dalje, da je Praprotnik na prepričevalen način zapletel tudi Trboveljsko družbo v ta koncern, kjer je družba izgubila doslej svoje deleže in še 15 milijonov vlog.

Kriv te nesreče banke pa seveda ni samo Praprotnik, ampak tudi drugi deležniki, ki so polagoma zapuščali to ladjo pred potopom ter najbrže odnesli velik del svojega »zaslužka« na varno.

Slavenska banka ima okoli 120 milijonov dinarjev, hranilnih vlog iz Slavonije, mnogo pa tudi iz Hrvaške, Dalmacije in Slovenije. Zнала si je namreč pridobiti dober glas, čemur ji je služilo zlasti dejstvo, da se je žirirala kot samostojnodemokratski zavod, ki je imel zaslonbo v demokratski-radikalni vladi, čeprav je bil že večkrat v finančnih težkočah. To zaupanje v javnosti je trajalo prav do poloma, kar znači, da so informirani krogi lahkomišelnost izigrali hranilce.

Interesantno bi bilo vedeti, koliko so udeležene pri Slavenski banki zlasti mestne hranilnice ljubljanske, celjske in mariborske ter drugi de-

Bilo je trudapolno plezanje k reki. Nato smo pa šli ob njej kakšnih sto korakov nizdol in tako prišli k veliki jami. Nič je ni izdajalo. Tudi ni bila prava jama v tem pomenu besede. Plezali smo skozi neprodno goščavo in trnje ter smo naposled prišli do konca nekaj sto korakov dolge in široke ter kakšnih petdeset čevljev globoke jame. Morda je jama nastala, ko so se razmetavali hribi ter padali eden ob drugega; gotovo pa jo je tekot stoletij izdolbela voda in razširili potresi. Gole zemlje ni bilo videti nikjer. Bila je popolnoma obraščena z raznovrstnimi rastlinami, tankimi kakor ženski lasje, z mogočnimi hojami in bresti. Ta visoka drevesa so rastla naravnost iz jamskih sten. Nekatera so bila nagnjena za petinštirideset stopinj. Večina pa se je trudila rasti iz mehkih in malone navpičnih sten naravnost v višino.

Bilo je popolno skrivališče. Nikdo ni prihajal tja, niti vaški fantje iz Glen Ellena. Ako bi bila ta jama v strugi kakšne globeli in če bi bila več milj dolga, potem bi jo pač poznali. Ali to ni bila globel. Cela dolžina reke ni znašala več, nego petsto jadr. Tristo jadr višje jame je reka izvirala iz nekega studenca ob vznožju neke ploske trate. In sto jadr nižje jame je prispela že v odprto polje ter se združila z glavno reko in tekla skozi polje, preraščeno s travo.

Moj spremljevalec je privezal konec vrvi na drevo in splezal z menoj v globočino. Prispela sem na tla. In v kratki dobi je znošil vse predmete iz skrivališča in jih spustil k meni. Zavil je zopet vrvi in jo spravil. Predno je odšel, mi je prijazno želel v slovo vse dobro.

Predno nadaljujem, naj spregovorim nekaj besed o tem sodrugu Jahnu Carlsonu. Bil je skromen pojav revolucije, eden nešteti odkritosrčnih v naših vrstah. Bil je zaposlen pri Wicksonu v hlevih, blizu lovske hiše. Bili so tudi v resnici Wicksonovi konji, na katerih smo jezdili čez sonomsko gorovje. Že kakih dvajset let je John Carlson čuvaj jame in prepričana sem, da ves ta čas ni imela misel o nezvestobi pristopa k njemu. Prelom zaupanja je bil zanj nekaj nesmiselnega. Bil je flegmatičen in tako omejen, da se je bilo v resnici čuditi, kako se je sploh domislil, pečati se z revolucijo. Ali vendar je tudi v njegovi okorni duši tlela ljubezen po svobodi. V mnogih rečeh je bilo res prav dobro, da ni bil iznajdljiv in fantastičen. Nikdar ni zgubil glave. Znal je poslušati ukaze in ni bil radoveden, še manj pa brbljav. Nekoč sem ga vprašala, zakaj je revolucionar.

»V mladih letih sem bil vojak,« je odgovoril. »Bilo je v Nemčiji. Tam morajo vsi mladeniči k vojakom. Tako tudi jaz. Bil je tudi nek drug mladenič vojak. Njegov oče je bil, kakor pravijo, agitator. Radi razžaljenja Veličanstva — tako se pravi tistemu, ako se pove resnica o cesarju — je bil njegov oče v ječi. In ta mladenič, sin, je mnogo govoril o ljudstvu in delu in o izkoriščanju ljudstva od kapitalistov. Pokazal mi je stvari v novi luči in postal sem revolucionar. Njegove besede so bile prave in dobre, in nisem jih pozabil. Ko sem prišel v Združene države, sem poiskal socialiste. Postal sem član sekcije — to je bilo v času S. L. P. Pozneje, ko je prišel razcep, sem se priključil S. P. Delal sem v nekem hlevu za izposojevanje konj v San Francisko.

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

Sum je bil izključen in zadnji kotic na zemlji, na katerega bi se špijoni »Železne pete« ne spomnili niti v sanjah ter me iskali tod in Ernsta, ako bi bil pri meni.

Privezali smo konje k drevesom ob ribniku. Iz nekega skrivališča za izdolbenim gnilih štorom je prinesel moj spremljevalec razne stvari — vrečo s 50 funti moke, vsemogoče konzerve, kuhinjske predmete, odeje, nepremočljivo platno za šotor, knjige in pisalne potrebščine, velik sveženj pisem, kanglo s petimi galoni petroleja, petrolejsko pečico in, kar je bilo zelo važno, veliki zavitek močne vrvi. Zaloga vsega tega je bila tako velika da je bilo za to potrebno mnogo truda, predno se je znošilo vse sem.

Ali skrivališče je bilo zelo blizu. Vzela sem vrv in šla naprej po poti, ki me je privedla do redčine, obraščene z divjo trto in grmičevjem. Redčina je prenehala, kakor bi odrezal, ob strmem rečnem bregu. Bila je to majhna reka, izvirajoča iz studenca in ki se celo v najbolj vročih poletjih ni posušila. Na obeh straneh se je dvigal obraščen hrib, skupina tistih, ki jih je, kakor se zdi, razmetala tod okrog roka titana. Na stotine čevljev visoko so se dvigali pokriti z rdečo zemljo vulkanskega izvora. To so bila slovita vinogradna tla Sonomska. Skozi nje si je izkrcila reka svojo globoko in deročo strugo.

Dnevne novice.

Pred razpisom občinskih volitev v Ljubljani. Gerentski svet ljubljanskega predal svoje agende novim imenovanemu komisarju dr. Mencingerju, ki bo obenem vodil občinske volitve. S tem je dveletnemu gerentovanju na ljubljanski občini konec. Občinske volitve, ki se morajo v kratkem vršiti, bodo povrnile občini po ljudski volji izvoljeno zastopstvo. Volitve v prestolici Slovenije so z ozirom na posebne politične prilike v naši pokrajini izredno važne. Dolžnost naše stranke je, da se na te volitve temeljito pripravi, da bo razredno ljubljansko delavstvo prišlo do primerne veljave. O stvari bomo še pisali. Veseli nas, da je izjemnega stanja v ljubljanski občini konec. Z borbo za avtonomijo ljubljanskega mesta se mora obenem voditi borba za socialne pravice in za socialno komunalno zaščito delovnih slojev. Ljubljanska občina, ki se je po vojni močno razvila, ima težke naloge pred seboj, zlasti v pogledu stanovanjske krize, ki se mora končno rešiti. Naši sodrugi se važnosti in pomena teh novih volitev dobro zavedajo in bodo zato s svojim poštenim in odločnim in načelnim nastopom pri teh volitvah pokazali, da hoče razredno delavstvo primerno soodločati pri vodstvu občinske politike.

Točno: Dr. Korošec je izjavil belograjskim novinarjem naslednje: Ljudstvo je ogorčeno, ker vidijo vsi vođe in vladajoči politiki povsod samo stranko in svojo strankarsko politiko. Ne vidijo pa tistega, kar je danes glavno, ne vidijo gospodarske krize na vseh poljih gospodarstva in pri vseh gospodarskih slojih. Mi stojimo blizu veliki katastrofi. Nihče ne ve, kako se bo to propadanje pokazalo in kako bo vplivalo na red in mir v državi. Taka politika avtomatično boljše vizira bedne in revne državljanke, ne izvemši uradniškega sloja. Prav je povedal dr. Korošec, povedati bi pa tudi moral, kako misli voditi SLS junaško borbo proti takim razmeram.

Kdo je klerikalec? Klerikalec je človek z Janusovo glavo. Z ene strani se ti dobrija in te hvali, z druge strani te objeda in kritizira. Na eni strani se prilizuje delavstvu, na drugi strani se poteguje za visoko zaščitno carino da ga oškoduje. Na eni strani se zavzema za male ljudi, na drugi strani dela zoper agrarno reformo,

ki naj s konkordatom zaščiti vso revno cerkveno gospodo. Na eni strani se hvali najemnikom, na drugi strani zagovarja hišne gospodarje. Končno se na posrednih prav pošteno naje in te zaradi te njegove pojedine skritizira. To je tedaj klerikalec. Človek brez vsake moralne odgovornosti, poln hinavščine in farizejstva. Izogibajmo se jih torej.

Sumljiv molk. Radič je zadnje dni nekam sumljivo molčeč. V zvezi s tem krožijo sedaj po jugoslovanskih novinah vesti, da je postal pameten, odnosno, da poskuša biti pameten. Mi pa ne verjamemo niti v možnost, da bi pri svoji trenutni molčečnosti trajno vzdržal, niti v možnost, da bi se spametoval Morajo biti po sredi že druge kalkulacije in nevarnosti, da je zaenkrat umolknil. V stvari je pa tudi že tako, da je čisto vseeno, ali Radič govori, ali molči. Prešla so leta, ko je Radič kaj zalegel.

Pucelj je padel v nemilost pri Radiču, vsaj po pisavi njegovega »Doma« sodeč. Omenjeni list piše namreč, da se Pucelj za Hrvatsko nič ne brige. Pucelj pa misli: »Kako bi se brigal za Hrvatsko, ko se vendar ne znam in ne morem brigati niti za Kranjsko, kjer so me izvolili in kjer bi bil po možnosti rad še izvoljen.«

Tudi kronski vpokojenci morajo plačati davke. Kako sijajno pokojnino dobivajo kronski vpokojenci, je že vsem znano, sedaj se je pa davčna oblast lotila tudi teh siromašnih penzionistov in jim predpisala primeren davek. Kaj naj k tem rečemo? Kaj je še vse mogoče pri nas? Ali vedo tisti, ki predpisujejo te davke, kaj delajo?

Javni železničarski protestni shodi. Po redukciji nad 600 delavcev v ljubljanski direkciji je železniška uprava v zadnjem času izvršila nov napad na železniške pravice. Na Hrvatskem je s 26. septembrom 1926 znižala delavstvu urne plače od 30 do 56 Din dnevno, na 26 do največ 40 Din dnevno po 30 letih Zagrebu, Sisku, Bjelovaru in drugod je reducirala na stotine železničarjev, z novim finančnim zakonom za leto 1926 in 27 hoče ukiniti 20 odstotno eksekutivno doklado, zmanjšati draginjske doklade in z novimi pravilniki reducirati vozne ugodnosti za železničarje ter ukiniti sleherni samoupravo v bolniški blagajni. Poleg tega pa ne da osebju niti službene obleke, ne izplača napredovanja za nazaj, ne uredi starostnega ter brezposelnega zavarovanja, pusti umirati nad 500 miloščinarjev po 30 in 40 letih službe brez vsake podpore na cesti ter noče urediti delavskega vprašanja. V protest proti takemu postopanju sklicuje Ujedinjeni Savez Železničarjev javne železničarske protestne shode, ki se vrše dne 9. oktobra v Zagrebu, Zidanem mostu, Ljubljani, dne 10. oktobra v Videm-Krško, Radohovi vasi, Ptuj, Grobelnem, Vuhredu, Breznu, Dravogradu, Novem mestu, Litiji in še v več drugih krajih. Železničarji, upokojenci,

miloščinarji, delavstvo, vsi na te shode. V Ljubljani se vrši shod danes, v soboto ob 7. uri zvečer v Mestnem domu.

Nove zapornice na prelazu Dunajske ceste. Pred mnogo meseci je nek avtomobil pokvaril zapornice na Dunajski cesti. Brez mreže so štrlela železna dvigala v zrak in čakala popravila. Sedaj so pa to popravili in kar je treba pri tem povdariti: zato si v svetovnih slovenskih listih doslej še ni nihče lastil zaslug za izvršitev tega dela. O tem molči gerentski svet, o tem ne pišejo niti radičevci in tudi ne Žebot, ki ima vso železničarsko stvar do prihodnjih volitev v zakupu in o tem še doslej ni brzojavil iz Beograda.

Tiskarski škrat nam je v članku o Rade Pašičevih korupcijah spremenil Radeta v Radiča. Naj čitatelji te nam neljube napake popravljajo.

III. Kongres Delavskih zbornic. V sporazumu z vsemi delavskimi zbornicami sklicuje centralno tajništvo Delavskih zbornic III. državni kongres delavskih zbornic, ki se vrši 24. oktobra v Beogradu. Slovenija pošlje na ta kongres 12 delegatov.

Kultura

Dramatična šola kulturno prosvetnega odseka Delavske zbornice v Ljubljani. Dne 11. oktobra ob pol 8. uri zvečer se prične dramatična šola, ki jo je ustanovil kulturno prosvetni odsek DZ za člane in članice delavskih in nameštinskih organizacij. Vodil jo bo g. prof. Šest, nadrežiser narodnega gledališča. Šola se bo vršila v veliki dvorani mestnega doma. Vsi, ki so se prijavili za obisk te šole, naj pridejo točno ob zgoraj označeni uri v Mestni dom.

To so razbijači. Gustinčičeva Enotnost piše na prvi strani pod svojimi naslovom za enoten delavski blok in pove z nami vred, da le v enotnosti delavstva je moč, na drugi strani pa strastno hujska svoje ljudi na boj zoper zedinjenje delavstva, ker Gustinčič ve, da bo po zedinjenju še bolj osamljen, kot je že danes. Zato pa nikar ne skrivajte vašega sovraštva zoper zedinjenje delavstva v Sloveniji in če pišete na drugi strani proti zedinjenju, bodite vsaj toliko pošteni in napišite isto tudi na prvi strani, da vas ljudje še bolj spoznajo. Delavstvo v Sloveniji se danes žali bog malo briga za svoje dobre in slabe internacionale, ono hoče zedinjenja, ker ve, da se bo le takrat uspešno borilo za svoj kruh in ono se bo tudi zedinilo, pa če je to vam prav ali ne.

Iz delavskega sveta.

Kakšno mezdo potrebujejo delavci danes. Michael J. Shaw, zastopnik na splošnem sodišču v Reveru, je rekel na zborovanju Massachusettske državne federacije, da delavci danes ne potrebujejo samo tako visoke mezde, da se prehranijo z njo, ampak mezda mora biti tako visoka, da lahko od nje nekaj

Čarobna krasota

valovitih las, svileno mehko usipajočih se v rahli obilici, zanesljivi uspeh očiščenja z Elida-Shampoo.

Brez sledu škodljivih ali jedkih primesti očisti Elida-Shampoo lahko pa temeljito lase in kožo na glavi z nežnim posebnim milom. Daje bujne, močne pene, ki z miloni mehurcev zagrnejo vse nezaželeno.

Elida-Shampoo daje lasem trajno diskretno vonjavo, varuje in krepiča prirodne vale.

Uporabljajte vsled tega vedno sode prosti

ELIDA

SHAMPOO

Jugoslav. d. d. Georg Schicht, Osijek, Oddelček »ELIDA«.

Pošljite mi brezplačno originalni zavojček Elida-Shampoo 4/1

Ime:

Naslov:

Prosimo, da vraknete ta odrezek v kuverto, katero naslovite kot tiskovino.

prihranijo za stara leta. Shaw je govoril o starostnem zavarovanju.

Argentinijska prizna sovjete. — Zunanji minister argentinske vlade je izjavil, da je priznanje Unije socialističnih sovjetskih republik možno v kratkem času.

Kantonska rdeča armada prodira. Kantonske rdeče čete so okupirale Vučang in Hankov in centralno-kitajski provinci Hunan. Kantončani so zdaj gospodarji vse province. Tri vojaške divizije maršala Vupejtua, reakcionarnega diktatorja v srednji Kitajski, so pobegnile na drugo stran reke Jangtse. Zmagovalci so minirali reko od Šangse do Hankova. Istočasno je prišla vest, da je japonska vlada poslala dve topničarki in enega rušilca po reki Jangtse v Hankov. Angleži mogoče tudi pošljejo flotilo iz Hongkonga.

ZIKA

je najboljša žitna kava!

Sv. Frančišek Asiški.

(Po Corvinu.)

Ker letos slavi rimsko-katoliška cerkev 700letnico smrti enega največjih svojih svetnikov in čudodelnikov, sv. Frančiška Asiškega, in ker so vsi verni časopisi bili zadnje dni polni tega svetnika in ker baš te dni najbolj streljajo z možnarji, bilo bi prav grdo, če bi se tudi mi ne spomnili tega katoliškega velemoža. Saj je celo v naši literaturi mnogo lepih slavospevov zanj. Upamo pa, da nam ne bo sveta cerkev preveč zamerila, če tega njenega patrona opišemo iz druge strani, ker pravi se, da je dobro slišati dve plati zvona, da si človek lažje napravi sodbo o kaki reči. Zato ne bo prevelike zamere, če ne gledamo na to klerikalno koritje iz predpisane verskega stališča.

Zivotopis sv. Frančiška, ki ga prinašamo, sloni na zgodovinskih virih, iz katerih je črpal znani pisatelj Corvin in po katerih je pisal svoje knjige, ki so svoj čas delale pravi furor po vsem rimokatoliškem svetu. V knjigi »Der Pfaffenpiegel« opisuje Corvin sv. Frančiška Asiškega na straneh 51—53 takole:

Ideja »heraskih redov« se je izčimila v možganih Johanesa Bernardini, nekega poznanege trgovskega sina v Asisi v Umbriji. Je poznan pod imenom sv. Frančiška Asiškega ali serafinskega očeta. — Ker mladi mož ni bil rojen za trgovca, je postal vojak; prišel je v ujetništvo, kjer se

ga je lotila težka bolezen. Ko je ozdravel, je bil — svetnik. To se pravi, začasno le še človek, ki se je mešal med berače in gobavce, poljubljal njihove tvore, se oblačil z njihovimi cunjami. Preprosil je svojega očeta ter s tem popraviljval neko staro porušeno cerkev. Takratni asiški škof je vzel njega zaradi tega v svojo zaščito in Frančišek je kmalu jadral okrog po deželi ter beračil za to cerkev, da bi jo pozidal. Kolekta je bila tako izdatna, da si je kar domislil ustanoviti red beračev. Papež Honorij se je sicer o njem izrazil: »Vi ste čudak,« ali papež Inocenc III., ki se mu je nekaj posebnega sanjalo, je na podlagi teh sanj potrdil od Franca ustanovljeni red in pravila, ki jih je začetkom imenoval »Pravila za svinje in ne za ljudi«.

Začetkom so Frančiška zasmehovali in zaničevali, ali v dobi treh do štirih let se je vest o njegovih svetosti tako razširila, da so mu prihajali bližajoč se kakemu mestu, nasproti duhovniki in ljudstvo v trumah in se je zvonilo z vsemi zvonovi (1211).

Njegova pravila so strogo prepovedovala imeti lastnino in najsrajnejša ponižnost je bila tem menihom zakon. »Darovi,« je rekel Franc, »so naša dedščina, darovi naša pravica, beraštvo naš smoter in naša kraljevska čast. Sramota in zaničevanje sta naše veličastvo in naša slava na dan sodbe.«

Sam je prednjačil z vzgledom, ker je bil ponižen kot jagnje. Čim bolj so se pou-

ličnjaki iz njega norčevali, ljubše mu je bilo. posebno zadovoljen je pa bil, če so ga ometavali z blatom. Iz same ponižnosti se je pustil dostikrat z nogami brcati. Ako je hodil po Asisiji in beračil, je vse, kar je bilo za jesti, vtaknil v en čeber, in če je bil lačen, je segel vanj na slepo in jedel to zmešano godlo. Nekoč je bil povabljen na pojedino k nekemu kardinalu, toda pustil je vse delikatese in je ob studu navzočih visokih gostov jedel pomije, ki jih je naberačil.

Zivali je imel zelo rad in jih je imenoval svoje brate in sestre. Mnogokrat je pridigal gosem, racam in kokošim in ko so ga nekoč lastavice in vrabci motili, je prosil »ljube sestre,« naj mirujejo. Nekega kmeti, ki je nesel dve jagnjeti na trg, je vprašal: »Zakaj mučiš tako moje brate?« — Uš, ki je zašla na njegovo kuto, je skrbno prišel s prsti, jo poljubil in rekel: »Ljubka sestra, uš, hvali z menoj Gospoda.« Potem jo je djal na glavo, od koder je prišla.

Svoje telo je imenoval »brat osel,« in če je ta osel imel svoje muhe, ga je kruto mučil. Valjal se je — kakor tudi sv. Benedikt — nag po trnju, hodil do vratu v zamrznjene ribnike ali pa se vlegel v sneg, dokler ga ni minilo tisto grdo »oslovsko« poželjenje. Nekoč je napravil v šaljivem razpoloženju iz snega ženo in otroke ter jih z ljubeznijo objemal tako dolgo, da so se raztopili.

Njegov red se je širil zelo hitro, ker že leta 1216, ko je sklical generalni kapitel

v Asisi, je prišlo tukaj skupaj 5000 frančiškanov, čeravno je bila večina teh le delegacija iz samostanov. Njihovo število je rastlo kot pesek v morju. Frančiškanski general je nekoč ponudil papežu Piju III. 40.000 frančiškanov za vojno s Turki in ga je zagotavljal, da bi vsled tega sveti obredi ničesar ne trpeli. Ob koncu leta 1348 je umrlo samo na Nemschem 6000 frančiškanov, pa ni bilo opaziti, da bi jih bilo manj.

Reformacija (na Nemschem) je uničila nebroj njihovih samostanov, ali še v predpreteklem stoletju je bilo do 7000 moških in do 900 ženskih frančiškanskih samostanov.

Frančišek je umrl leta 1226 in ker je bil svetnik, je seveda napravil tudi kopico čudežev. Jezusovi čudeži se lahko kar skrijejo pred temi, ki jih njegovi menihi o njem pripovedujejo.

Nekoč je šel v Apenine in je tam 40 dni gladoval. Tedaj se mu je prikazal serafin (angel) in mu utisnil pet Jezusovih ran. Od tedaj se je imenoval serafinski oče in njegov red serafinski red. Castilci tega svetnika so šli celo tako daleč, da so ga postavljali daleč pred Jezusa ter mu pripisovali najbujnejše in najneumnejše čudeže.

Naslednik sv. Frančiška je bil brat Elija, zvit in prefrigan patron, ki je nauke Frančiška izbral dobro v svojo korist. On in njegovi nasledniki so znali izvrstno tolmačiti frančiškanska pravila ter so sami, kakor tudi njihovi samostani postali tako bogati, kakor nobeni drugi.

Maribor.

Spremembe v vodstvu nemške stranke v mariborski oblasti. Že precej časa je bilo opazati med štajerskimi Nemci dve struji. Prva, ki jo je vodil dosednji predsednik dr. Nasko, se nikakor ni mogla sprijazniti z manjšinsko politiko, kot jo vodijo vse manjšine na svetu in ki jo podpirajo tudi socialisti; zlasti pa je bila v socialnih in gospodarskih vprašanjih delovnemu narodu odločno sovražna. Druga struja je zmernejša v nacionalnem pogledu in si želi zlasti v socialnem in gospodarskem pogledu preorijentacije in po možnosti tudi sodelovanje s Socialistično stranko. To strujo so vodili v stranki srednji sloji, načeloval ji je pa dr. Mühleisen. Na zadnjem občnem zboru je padel dr. Nasko in za predsednika stranke je bil izvoljen dr. Mühleisen.

Narodni blok izziva. Mestni svet je sedaj že drugič odpustil raznašalca Verbosta na podlagi neke uprav izmišljene in zlobne denunciacije, da je nekje v gostilni žalil našo državo. K temu odpustu so prispevali tudi mariborski poročevalci »Jutra« in »Slovenca« s svojimi zlobnimi namigljaji. Odpust se je pa izvršil v glavnem radi tega, da bi ne bilo treba dati Verbostu določenega mu stanovanja. Denunciacija je bila klerikalcem samo dobro došlo sredstvo za odpust. O tem bo govoril tudi še občinski svet.

Socialisti so krivi. Nacionalisti vseh barv na mariborskem magistratu ne vedo, kako bi odvrnili simpatije večine prebivalstva od socialistov in se zato poslužujejo sedaj že zlobnih laži. Na pritisk klerikalca Murkota so zadnjič odklonili nekemu revnemu prosilcu prošnjo za postavitev kioska v Melju. Slišimo, da so to odklonitev utemeljili s tem, da so bili socialisti proti temu. Lažnivci.

Pretep v kavarni. V soboto so se v eni mariborski kavarni prav pošteno stepli. Nekemu pijanemu naredniku je navzoči oficir odvzel sabljo. Ko je narednik zahteval, da se mu ta zopet vrne, je dobil od drugega mladega oficirja zato močno klofuto, ki jo je pa narednik takoj zopet vrnil. Vsled tega so se potem spravili še civilisti nad narednika in ga pošteno premlatili, tako da je na tleh jecjal in prosil milosti.

V nedeljo korakamo. Naša stranka in strokovna komisija priredita v nedeljo v Mariboru velike počestne demonstracije zoper odpravo stanovanjske zaščite. Pozivamo najemnike, da se polnoštevilno udeleže shoda, ki se vrši ob pol 10. uri na Gambrinovem vrtu. Nato je pohod po mestu.

KINO »DIANA«, STUDENCI.

Od sobote 9. do vključno točka, dne 12. oktobra se predvaja senzacionalni film v 7 činih: **Propali svet** (The low lost world). Ta film se je posnel od First National filmske družbe v New Yorku, katera družba je, kakor znano, ena najboljših filmskih družb na svetu. Posnetje tega kosalnega filma je trajalo tri leta. Ker so posnete te predpotepe živili tako krasno naravno, kakor da bi sedaj živele, je predvajanje tega filma zanimivo in primerno ne samo za odrasle, ampak še posebno podučno in hvaležno za mladino. Za mladino so ob vseh navedenih dneh predstave ob 16. uri proti znižani vstopnini.

Predstave dnevno ob 18. in 20. uri, ob nedeljah in praznikih ob 16., 18. in 20. uri. Režijske cene veljavne samo pri prvih predstavah.

Velik železničarski protestni shod.

Našim železničarjem se od dne do dne slabše godi. Komaj so se iz-

vršile redukcije premij, ki so marsikateremu delavcu in uradniku še bolj prikrajšale njegovo borno prav jugoslovansko življenje, že pripravljaja ministrstvo prometa redukcijo 4000 železničarjev in pa povrh še redukcijo plač. Ta nakana naše železniške uprave je spravila železničarje po koncu. Nočejo več mirno trpeti in prenašati vseh krivic in redukcij, ki jih prav cinično nad njimi izvaja naš železniški minister.

V to syrho se je vršil sinoči v veliki Götzovi dvorani v Mariboru velik železničarski protestni shod, ki se ga je udeležilo gotovo nad 2000 železničarjev in veliko število drugega delavstva. Ob tej priliki smo opazili tudi precej uradništva na tem shodu. To je bil uvod nešteti protestnih shodov, ki jih priredi v bodočih dnevih naš Savez širom Slovenije in se jih vrši samo v nedeljo enajst. Na shodu je poročal glavni tajnik Saveza železničarjev s. Stanko iz Ljubljane, ki je daljšem govoru pokazal v žarki luči nesposobnost jugoslovanske železniške uprave, dvignil protest proti že izvršenim in še nameravanim redukcijam plač in uslužbencev. Njegov govor je bil sprejet z velikim navdušenjem.

Na shodu sta govorila še ss. Bahun Ošlak, ki sta se bavila s starostnim zavarovanjem vsega delavstva v državi in s stanovanjskim zakonom, ki ga odpravljajo in se nam napoveduje k redukcijam prejemkov in morda tudi službe še visoko povišanje stanarin. Taka politika naše vlade bo povzročila v državi težke socialne boje, ki si jih kapitalisti očitno žele. Nepopisen gnjev navzočih delavcev in uradnikov je prišel ob tej priliki do izraza.

H koncu sta bili sprejeti dve dobro utemeljeni in ostri resoluciji, ki svarita vlado pred njenimi nakalami.

Nekaj čez 9. uro je bil ta impozantni protestni shod zaključen, ki je po številu navzočih precej prekašal celo zadnji velik protestni shod najemnikov.

Sava—Jesenice.

Jeseniški dopisni »Slovenca« se prav pridno oglašja in sporoča novice od drugih, tako da bi javnost dobila vtis o največji poštenosti jeseniških klerikalcev. V 207. številki se pritožuje čez avtomobile s kako brzino da vozijo skozi Jesenice in so stalna nevarnost, da se ne pripeti kaka nesreča, kar je seveda vse res in to pravimo tudi mi. Dopisnik pa je pozabil povedati svojim bralcem, da so Jesenice edini kraj, ki ne pozna svarilnih tabel za avtomobiliste. In zato odgovarjajo pa gospodje, ki imajo občno v rokah. Ni lepo torej okoli zabavljati, pri tem pa nositi veliko sokrivde. Napisal je tudi v isti številki pobožnega lista, da je na Jesenicah osemurnik pokopan, ker so nekateri delavci pomagali v prostem času pri zidanju dvorane za kino, ker so na stvari sami zainteresirani. Tudi ta vest je zlobna, ker vi klerikalci se poživigate na osemurnik, ko so pa vendar klerikalni kapitalisti največji nasprotniki delavstva. Rajše bi povedali, da se bojite za vaš profit in pa zato, ker se delavci zavdajo, da je treba pričeti delati z lastnimi močmi in ne čakati, da nam bodo šele klerikalci svetovali. Če že govorite o osemurniku, potem se spomnite vaše bodoče gradnje telovadišča in kina. V eni naslednjih številki se zaletavate zopet v dvorano

za kino, ki se zida z družabnikom, obenem pa pretakate krokodilove solze nad pomanjkanjem stanovanj za delavce pri Kranjski industrijski družbi, posebno se delate lepe penzionistom, ki zgubijo stanovanje pri tej družbi. Vprašamo vas: Kdo je na Jesenicah najbolj nasproten zidanju delavskih stanovanj. Že l. 1912 je bil po bivšem ravnatelju Trappenu stavljen predlog, da se naj zida 70 stanovanj iz denarja bratovske skladišnice in tovarna KID bi bila takrat prevzela samo varstvo za denar, da se obrestuje tako kot v hranilnici. Ali niso že takrat nasprotovali klerikalci taki akciji v načelstvu bratovskih skladišč. Imena so na razpolago. Po pogledu dalje: Nad 20 let že gospodarite v občini na Jesenicah, kaj pa nam lahko pokažete, da ste tekom tega časa vstvarili za delavce, vpokojence in vdove? Namesto da bi stale sredi Jesenic ali Save ubožne hiše za reveže penzioniste, pa stoji lepo župnišče na Jesenicah in pa lep katoliški dom na Savi, v katerem se predvajajo danes tudi kino predstave in že vsled tega vas jezi, da zidamo tudi mi. Ali se še spominjate gospodje, kako so grmeli raz prižnic zoper kino pri Jelenju še pred 10 leti? Danes pa proslavljate že sami kino in preganjate udovo, katere mož je imel največje zasluge na vašem kinu. Ko bi iz groba vstal, bi se gotovo razjokal nad vami. Ali bi vas pa proklinjal. Pobrigajte se raje nekoliko zato, da se hiša, ki stoji tik pred župniščem že dve leti napol dograjena in ji manjkajo samo še okna in vrata, dogradit, ker je to baje občinska last in s tem bo tudi stanovanjska beda olajšana. — Delavci, zbudite se iz spanja in začnite misliti z lastno glavo, kam plovemo. Akcija za delavska stanovanja je že resno zamišljena, torej zavijajmo rokave in na delo. Gospodom klerikalcem pa povemo, da jih nismo mislili napadati, nego mi imamo pravico, da se branimo, zato vam svetujemo, da nikar ne hodite v ovčjih oblekah, ker ste znotraj zgrabljivi volkovi.

Litija.

Delavska telovadna in kulturna zveza »Svoboda« podružnica Litija priredi 17. oktobra t. l. v gostilni Franko Cezar vinsko trgatev spojeno s plesom, šaljivo pošto, lepoto konkurenco i. t. d. Vstopnina 5 Din za osebo. Sodeluje polnoštevilni tamburaški zbor »Svoboda« Litija. Kdor se hoče torej veselo zabavati ter poceni navžiti sladkega grozdja, naj pride v naš vinograd. K obilni udeležbi vabi odbor.

Gospodje so se izdali.

V »Slovenca« z dne 5. in 6. oktobra kritizira klub krščanskih socialcev gospodarstvo marksistične večine v Delavski zbornici. Med drugim kritizirata gg. Gajšek in Žužek »enostansko« postopanje zborničnega predsedstva ob priliki zadnjih protestnih shodov revirjih TPD, katere je sklicala Zveza rudarjev Jugoslavije ter na iste povabila tudi zastopnike Delavske zbornice. Ne maramo na dolgo polemizirati z gospodo v Kristu, temveč pribiti hočemo samo naslednje: 1. Zveza ru-

darjev je prva započela akcijo za obrambo ogroženih interesov rudarjev TPD na sestanku načelstva Zveze rudarjev v Trbovljah, dne 4. sept. ter še isti dan odposlala protestno brzojavko ministrskemu predsedniku g. Uzunoviću v Beograd.

2. Še isti dan je zahtevala od predsednika Del. zbornice s. Čobala, da se ima takoj sklicati seja upravnega odbora Delavske zbornice, kar se je dne 5. septembra tudi zgodilo.

3. Shode je Zveza rudarjev sama povsod pri politični oblasti naznanila in obenem plačala referente za te shode iz svojih sredstev. Ti shodi so bili javni in je bil vstop na iste vsakomur prost. Če je pri tem zahtevala tudi referente od Del. zbornice, je naravno to bila njena dolžnost, da potom njih izve rudarska javnost za stališče, ki ga v tem oziru zavzema Del. zbornica kot zastopnica razrednih interesov delavstva. To storiti je bila prokleta dolžnost eni razredni strokovni organizaciji kot je ZRJ. Ona pri tem ni imela nobenega drugega namena, kakor ščititi delavske interese brez razlike na strankarsko pripadnost. Če gospodje predstavniki meščanskih strank s krščanskimi socialci vred niso smatrali za potrebno takoj nastopiti za obrambo delavskih pravic, ampak šele na pobudo Zveze rudarjev, je to zopet jasen dokaz, da one nimajo namena niti smisla kaj koristnega ukreniti za ubogo rudarsko delavstvo, temveč je njihov namen se na račun trpljenja rudarskega delavstva politično okoristiti.

Topot pa vam je razredno zavvedno delavstvo potom svoje razredne strokovne organizacije Zveze rudarjev Jugoslavije vaše politično špekulativne račune temeljito prekrizalo. To je danes tisti vzrok, na katerega se sklicujete o pristranskem postopanju marksistične večine v DZ. Mi vam pri tem nikakor ne odrekamo pravice soodločevanja v zbornici, dokler vas bo nerazodno delavstvo še tje volilo; odločno pa vam povemo pri tej priliki, da bomo kot predstavniki razredno prepričanega delavstva vedno in povsod zastopali razredne interese delavstva. Tako si tudi v Delavski zbornici ne bomo pustili kratiti teh pravic, ter bomo vsled tega bili boj, tako dolgo, da vas bo sleherni delavec in delavka spoznala, da ste samo pobeljeni grobovi, ki kažejo na zunaj belo lice krščanske ljubezni do bližnjega, na znotraj pa največji prijatelji in zagovorniki kapitalistično socialne reakcije.

To smo bili dolžni povedati z ozirrom na napade na Del. zbornico, na drugi strani pa tudi zato, da vas spozna tudi ono delavstvo, ki žal še danes stoji zaslepljeno za vami.

Šport.

SK »Svoboda« Maribor — SK Merkur bosta v nedeljo odigrala svojo letošnjo jesensko prvenstveno tekmo. Merkur šele prvič nastopi v jeseni, zato je težko računati o kakem rezultatu. »Svoboda« pa, ki je minulo nedeljo proti Rapidu precej dobro odrezala, ima sedaj možnost, da si pridobi dve točki. — V Ptujtu se bosta igrala SV Rapid in SK Ptuj. Ptuj je zadnjo nedeljo proti SSK Maribor igral neodločeno in bo skušal tudi pri Rapidu to doseči.

Svarilo.

Gosp. Tomažič Ludvik ni v nobeni zvezi z upravo »Delavske Politike« in »Volksstimme«. Zato tudi ni upravičen sprejemati za ta dva lista oglase, ali denar, ali sploh na katerikoli način nastopati v njunem imenu.

Naše p. n. inserente vljudno opozarjamo na to, da so samo tista pooblastila veljavna, ki so izstavljena po 1. oktobru 1926.

Prosimo, da se naj nam vsako zlorabo javi.

Uprava

»Delavska Politika« in »Volksstimme«.

Zbirajte za tiskov. sklad!

Pri vedno večji denarni krizi je treba gledati na to, da si nabavite čevlje, čim najceneje mogoče. V Ljubljani dosežete to najbolje pri trvdki

„DOKO“

V PREŠERNOVI ULICI ŠT. 9 NA DVORIŠČU. Ti izdelki so najboljše kvalitete ter po priznani nizki ceni. Zajemčeno lastni izdelek iz lastne tovarne. Vsa popravila takoj in najceneje.

M. RAUCH

trgovina stekla

Colje, Prešernova ul.

priporoča steklo za okna, zrcala slike, okvirje za slike, svetilke, porcelan, kameno posodo itd. itd.

Na drobno! Na debelo!

Naročajte in širite „Del. Politiko“!

Opoldne se prileže

da kosilo kaj zaleže
kozareček vsaki dan
likerja grenčice

A. JERAS
in drug
Ljubljana-Moste.